

Podzemie Malých Karpát: Pohorie v sebe ukrýva viacero starých štôlní, baní a šácht

Kroky niekoľkých desiatok ľudí v popoludňajších hodinách 1. mája 2013 viedli do Marianky, kde sa pri Kaplnke sv. Barbory konalo uvedenie novej knihy s názvom „Podzemie Malých Karpát“.

MARIANKA. Pre vznik knihy bolo na začiatku základným podnetom to, že Malé Karpaty, ktoré poznáme ako oblasť bohatú na zaujímavé a pekné miesta, ukrývajú v údoliach, horách a lesoch viacero štôlní, šácht a baní.

Donedávna činné bane

Aby sme sa o týchto baniach dozvedeli viac, zisťovali sme informácie, hľadali a navštívili lokality, či tam zostalo niečo z toho aj zachované. A hoci Malé Karpaty nie sú tak veľmi známe tým, že sa tu ťažili rudy, ako Banská Štiavnica, Kremnica, Pukanec, Gelnica a ďalšie známe ložiská, aj tu sa nachádza množstvo starých baní a ešte do nedávnej doby tu boli aj činné bane, kde sa ťažilo.

Na začiatku, čo bolo pred viac ako 700 rokmi, tu baníci hľadali v potokoch zlato, potom ho ťažili v lesoch, kde vystupovali zlaté žily, kopali jamy, otvárali štôlne, razili

Knihu uviedli do života v Marianke pri Kaplnke sv. Barbory. 3x FOTO: ARCHIV JOZEF KRÁL

šachty. Okrem zlata sa tu ťažili pyrit a antimonit a našli sa ďalšie výskyty rúd a nerastov. Zaujímavé sú informácie o histórii baníctva, koľko baníkov tu pracovalo, kde všade sa pokúšali nájsť rudy, koľko námahy museli vynaložiť a či boli úspešní alebo naopak nič nedokázali zarobiť a museli bane opustiť.

Neskôr, hlavne po 2. svetovej vojne, sa pri Pezinku pokračovalo v ťažbe antimonitu a baníctvo bolo ukončené v roku 1992.

Zdokumentované pozostatky banských diel

Bane už v minulosti boli uzavreté, tie staršie sú opustené už dlhé desiatky až stovky rokov. V tejto knihe sú zdokumentované pozostatky banských diel a pamiatok, ktoré s baníctvom súvisia. Prevažná väčšina banských diel je už v dnešnej dobe úplne neprístupná a časom pomaly zanikajú, čo je v knihe opísané tak, že príroda si postupne berie naspäť cesty, ktorými sa baníci snažili svojou ťažkou prácou vydolovať

spod zeme prírodné poklady. Všetci vieme, že práca baníkov v podzemí hlavne v minulosti bola veľmi ťažká, kopali bane, nevedeli čo ich pod čaká pod zemou v takých ťažkých podmienkach, kde ich zatápala voda, bolo veľa prachu a ťažko dýchateľný vzduch. A tak, aby sa nezabudlo na to, ako tu baníci v minulosti pracovali a aké diela svojou činnosťou vytvorili, vznikla aj táto kniha. Skúmaním banských diel máme tiež možnosť dozvedieť sa viac o geológii Malých Karpát a tým aj Slovenska, lebo bane sú také prieskumné chodby dovnútra Malých Karpát, dozvedáme sa, aké minerály sa tu nachádzajú, aké

horniny, zlomy - teda z čoho sú zložené Malé Karpaty, aký bol ich vývoj až stovky miliónov rokov dozadu. Preto v knihe je opísaná aj geológia, ale napríklad aj zemetrasenia; ktoré sa tu vyskytujú, ďalej tiež kameňolomy, kde sa ťažia rôzne typy hornín a podobne. Na základe dostupných informácií z kníh, geologických prieskumov, historických máp a podľa toho, čo je možné vidieť na jednotlivých miestach, kde boli bane, ponúkame tomu, kto sa chce o tomto pohorí dozvedieť niečo viac, pohľad do vnútra Malých Karpát cez banské diela, ktoré tu baníci vytvorili v dávnej alebo aj nedávnej minulosti.

V Marianke neuvedli knihu náhodou

Ani miesto, kde bola kniha predstavená a symbolicky uvedená do života, nebolo zvolené náhodne, veď Marianka je známa tým, že ako na jedinom mieste na Slovensku tu bola pred približne 150 rokmi rozsiahla povrchová a podzemná ťažba marianskej bridlice. Tento jedinečný typ bridlice, ktorý sa nevyskytuje nikde inde na Slovensku a ekvivalenty má až v západnej Európe slúžil na priemyselnú výrobu bridlicovej strešnej krytiny, tabúl na dlažby, schody, stoly a hlavne na výrobu svetoznámych bridlicových školských písacích tabuliek z Marianky. Práve symbolická Kaplnka sv. Barbory, patrónky baníkov, je pripomienkou, že v tejto oblasti baníci pracovali a banícka tradícia tu má hlboké korene.

Za účasť na uvedení knihy sa chceme poďakovať všetkým zúčastneným a zvlášť členom zo Spolku Permon Marianka, za spolupráce ktorých sa akcia konala, zástupcom z Malokarpatského baníckeho spolku Pezinok a tiež povzbudiť všetkých obdivovateľov prírodných krás a pamiatok okolo nás. **Spolok pre montážny výskum**